

Kolme keskustelumallia Kouluterveyskyselyn hyvinvointialuekohtaisten tulosten käsittelyyn nuorisovaltuuston / nuorten kanssa.

Jenni Helenius, Kouluterveyskyselyn tutkimusryhmä, THL & Milla Lamminsivu, Suomen Nuorisovaltuustojen liitto NUVA ry

Kouluterveyskyselyn hyvinvointialuekohtaisten tulosten käsitteleminen nuorten kanssa

Kouluterveyskyselyn tutkimusryhmä ja Suomen Nuorisovaltuustojen liitto NUVA ry ovat tehneet kolme keskustelumallia tulosten käsittelyyn nuorisovaltuuston tai muiden nuorten kanssa. Esimerkkejä:

- 1) nuorten keskustelu**, josta tehdään yhteenveto, joka viedään päättäjille (1 tunti). Keskustelu voidaan toteuttaa esimerkiksi nuorisotilalla, Ohjaamossa, oppilaitoksessa tai muussa nuorten arkiympäristössä.
- 2) nuorten ja valtuuston tai lautakunnan yhteinen keskustelu** (2 tuntia)
- 3) kehittämistyöpaja nuorille sekä valtuustolle tai lautakunnalle** (2,5 tuntia). Keskustelua voi vetää esimerkiksi osallisuus- tai hyvinvointikoordinaattori, nuoriso-ohjaaja tai muu nuorten kanssa työskentelevä aikuinen.

Keskustelut kirjataan muistiin. Yhteenvetoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Keskustelumalleja voi soveltaa omalle kunnalle ja eri tilanteisiin sopivalla tavalla.

Nuorisovaltuusto hyvinvointialueella

Nuorisovaltuusto hyvinvointialueella 1/2

- Jokaisella hyvinvointialueella on nuorisovaltuusto, jonka tarkoituksena on tuoda nuorten ääntä hyvinvointialueen päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen
- Alueellisten nuorisovaltuustojen jäsenet ovat noin 13–20-vuotiaita nuoria, jotka valitaan pääosin hyvinvointialueen kuntien nuorisovaltuustojen jäsenistä
- Alueellisella nuorisovaltuustolla on oikeus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla nuorisovaltuusto arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten sekä heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta (laki hyvinvointialueesta 610/2021, 32 §)

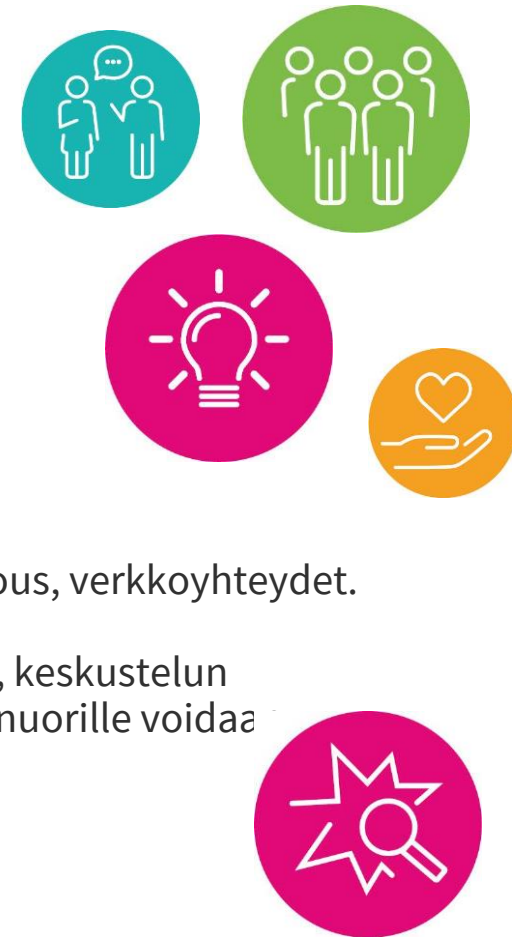
Nuorisovaltuusto hyvinvointialueella 2/2

- Alueelliset nuorisovaltuustot vaikuttavat muun muassa aloitteilla, kannanotoilla, lausunnoilla, edustamalla työryhmissä ja toimielimissä sekä tekemällä erilaisia kampanjoita
- Jokainen hyvinvointialueen toimija voi edistää nuorten osallisuutta varmistamalla, että nuorisovaltuusto otetaan mukaan hyvinvointialueen toiminnan kehittämiseen päätöksenteon eri vaiheissa
- Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely nuorisovaltuuston kanssa on yksi keino ottaa nuoret mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön

Kolme keskustelumallia Kouluerveyskyselyn tulosten käsittelyyn nuorten kanssa hyvinvointialueella

	NUORTEN KESKUSTELU 1 H	PAINOPISTEKESKUSTELU 2 H	KEHITTÄMISTYÖPAJA 2,5 H
TAVOITE	TULKINTA: Nuorten oma keskustelu	VUOROVAIKUTUS: Nuorten ja valtuuston / lautakunnan keskustelu	KEHITTÄMISIDEAT: Nuorten ja valtuuston / lautakunnan keskustelu
PÄÄKYSYMYKSET	Mistä tuloksissa on kyse? Mitkä ovat keskeiset huolet?	Mitä pitäisi kehittää? Painopistetarpeista keskusteleminen	Mitä konkreettisia ideoita nuorilla ja aikuisilla olisi? Kuinka viedä asia eteenpäin, kuka valmistelee?
OSALLISUUS / VASTUU	Hyvinvointikoordinaattori esittelee myöhemmin nuorten keskustelun tulokset valtuustolle / lautakunnalle ja työntekijöille	Nuoret, työntekijät sekä valtuuston edustajat keskustelevat yhdessä painopisteistä, jotka hyvinvointisuunnitelmaan ja - kertomukseen nostetaan	Nuoret, työntekijät sekä valtuuston edustajat keskustelevat yhdessä ratkaisuehdotuksista, jotka hyvinvointisuunnitelmaan ja - kertomukseen nostetaan

1. Nuorten keskustelu (1 tunti)

Tavoitteet: Nuoret tulevat kuulluiksi ja voivat kertoa kehittämisajatuksistaan. Hyvinvointialueen työntekijät ja päättäjät kuulevat nuorten tulkintoja Kouluterveyskyselyn tuloksista. Nuorisovaltuusto saa tietoa nuorten hyvinvoinnista vaikuttamistyöhönsä hyvinvoinnin edistämiseksi.

Keskustelun ohjaus: fasilitoija (esim. hyvinvointi- tai osallisuuskoordinaattori) ja kirjuri.

Kutsuttavat: nuoret, nuorisovaltuuston edustajat.

Tila: keskustelun mahdollistava tila / tilaisuus. Esim. nuorisotila, Ohjaamo, koulu, nuorisovaltuuston kokous, verkkoyhteydet.

Valmistelut: kutsut osallistujille, koonti Kouluterveyskyselyn hyvinvointialuekohtaisista tuloksista dioille, keskustelun kirjaamisesta sopiminen (kuka tekee muistiinpanot), jatkosta sopiminen vastuuhenkilöiden kanssa, jotta nuorille voidaan kertoa, miten asiaa viedään eteenpäin.

Keskustelun eteneminen: Käykää läpi ainakin seuraavat tulokset ja keskustelkaa niistä:

- Eniten myönteiseen suuntaan muuttuneet indikaattorit ikäryhmittäin ja sukupuolittain
- Eniten huolestuttavaan suuntaan tapahtuneet muutokset ikäryhmittäin ja sukupuolittain
- Elämään tyytyväisyys, koettu terveydentila keskinertainen tai heikko, keskivaikea tai vaikea ahdistuneisuus, osa päihdeindikaattoreista, onko opettajilta ja opiskeluhuollon ammattilaisilta saatu tukea hyvinvointiin.

Kirjuri tekee muistiinpanot, jotka voidaan esitellä esimerkiksi aluevaltuustolle tai lautakunnalle

*) Huom! Etsi ainakin joku myönteiseen suuntaan kehittynyt indikaattori esitykseen mukaan.

Keskustelkaa siitä, mistä myönteinen kehitys voisi johtua.

2. Painopistekeskustelu kehittämissuunnitelman tueksi (2 tuntia)

Tavoitteet: Nuorten ja valtuutettujen tai lautakunnan jäsenten sekä työntekijöiden vuorovaikutus hyvinvointiteemoissa.

Keskustelun ohjaus: fasilitoija (esim. nuorisotyöntekijä, hyvinvointi- tai osallisuuskoordinaattori) ja kirjuri

Kutsuttavat: nuoret, valtuuston tai lautakunnan edustajat, nuorten hyvinvoinnin parissa toimivat työntekijät.

Tila: keskustelun mahdollistava tila / tilaisuus. Esim. nuorisotila, Ohjaamo, koulu, nuorisovaltuuston kokous tai verkkoyhteydet.

Valmistelut: kutsut osallistujille, koonti Kouluterveyskyselyn hyvinvointialuekohtaisista tuloksista dioille, jatkosta sopiminen vastuuhenkilöiden kanssa, jotta nuorille voidaan kertoa, miten asiaa viedään eteenpäin.

Yleistä: Pyritään kutsumaan enemmän nuoria kuin aikuisia.

Keskustelussa hyödynnetään Erätauon periaatteita.

Istutaan piirissä tai muuten rennosti. Jos käytetään pienryhmiä, joka ryhmässä on nuoria ja aikuisia. Joku osallistujista kertoo ryhmän keskustelusta muille.

Keskustelut kirjataan muistiin. Yhteenvetoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

Aikataulu (n. 2 tuntia):

lämmittelytehtävä tai kahvit 10 min

esittäytyminen/tutustuminen 10 min

tulosten esittely 20 min

keskustelu 60 min *)

yhteenveto 20 min

Keskustelun (60 min) kulku *)

Keskustelun tavoitteet, rakentavan keskustelun pelisäännöt

Fasilitoija esittää kysymyksiä, esim.:

- Mitä ajatuksia tulokset herättivät? (alkuun pariporina, jos ryhmä on iso)
- Mitä ajattelette koululounaalle osallistumisen aktiivisuudesta, lounaan laatuun ja makuun sekä ruokailu-aikaan liittyvistä tuloksista?
- Mitä voisi selittää nuorten kokemuksia opiskeluhuoltopalveluihin pääsyn helppoudesta / vaikeudesta?
- Miten yksinäisyyden kokemuksia voisi ehkäistä?
- Mitä ajattelette vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin liittyvistä tuloksista?
- Entä päihteidenkäyttöön liittyvistä tuloksista?
- Mitä asioita kunnassa pitäisi mielestänne kehittää?

Fasilitoijan yhteenveto: keskeiset huomiot ja kehittämis ehdotukset.

Keskustelu jatkosta

Miten ja kenen pitäisi jatkaa keskustelua asiasta?

Miten keskusteluun osallistujat kuulevat, miten asioita on viety eteenpäin?

Kierros: mitä oivalsin? Kirjoitetaan paperille tai esim. Mentimeteriin.

Palaute tilaisuudesta.

Vinkki: voitte käyttää keskustelussa esimerkiksi Erätauko-menetelmää ja rakentavan keskustelun pelisääntöjä (<https://www.eratauko.fi/tyokalu/rakentavan-keskustelun-pelisaannot/>)

3. Kehittämistyöpaja nuorille, valtuutetuille / lautakunnalle ja työntekijöille (2,5 tuntia) 1/2

Tavoitteet: nuoret ja valtuuston tai lautakunnan jäsenet keskustelevat nuorten hyvinvoinnista ja miettivät kehittämisehdotuksia.

Ohjaus: fasilitoija ja kirjuri

Kutsuttavat: nuoret, valtuuston edustajat / nuorten palveluja käsittelevän lautakunnan edustajat, nuorten hyvinvoinnin parissa toimivat työntekijät.

Tila: keskustelun mahdollistava.

Tarvikkeet: fläppipapereita, tusseja, Kouluterveyskyselyn tuloksia printattuna pöytiin (tai neljä tietokonetta, joilta tuloksia voi selata).

Valmistelut: kutsut osallistujille, koonti Kouluterveyskyselyn hyvinvointialuekohtaisista tuloksista dioille, tulosten printit tai tulokset neljällä koneella neljään pöytään, jatkosta sopiminen vastuuhenkilöiden kanssa, jotta nuorille voidaan kertoa, miten asiaa viedään eteenpäin.

Aikataulu:

Lämmittelytehtävä / kahvit 10 min
Esittäytyminen 10 min
Tulosten esittely 15 min
Learning Cafe 75 min (sis. tauko)
Yhteenveto 10 min

Learning Cafe:

Osallistujat jaetaan neljään ryhmään niin, että joka ryhmässä on nuoria ja aikuisia.

Tilassa on neljä pöytää, joista jokaisella on Kouluterveyskyselyn tuloksia yhdestä teemasta.

Aika jaetaan niin, että kukin ryhmä ehtii keskustella joka pöydän ääressä. Esimerkiksi tunnissa neljällä ryhmällä on siirtymisaikoinen 15 minuuttia / pöytä.

Jos osallistujia on paljon, voi pöytiä olla enemmän (useampia samansisältöisiä).

Fasilitoija ohjeistaa Learning cafe:n: kunkin pöydän kohdalla keskustellaan esillä olevista tuloksista ja siitä, miltä nykytilanne näyttää. Sitten pohditaan, mitä pitäisi tehdä, jotta tilanne olisi parempi. Huomiot kirjataan fläppiin. Kun fläpissä on edellisen ryhmän tuotoksia, tutustutaan niihin ja täydennetään.

Pöydille asetettavat otsikot ja Kouluterveyskyselyn tulokset (ks. seur. dia):

1. Eniten hyvään suuntaan muuttuneet indikaattorit
2. Eniten huolestuttavaan suuntaan muuttuneet indikaattorit
3. Nuorten hyvinvointiin liittyvät tulokset
4. Palveluihin liittyvät tulokset

Learning cafe:n jälkeen äänestys: Fläpit seinälle, lattialle tai pöydälle. Kukin merkitsee + -merkillä kolme mielestään parasta kehittämisehdotusta.

Tauko. Fasilitoija teemoittelee tuotoksia ja valmistautuu yhteenvetoon.

Yhteenveto

1. Fasilitoija tekee yhteenvetoa fläppien perusteella.
2. Fasilitoija kertoo 3–5 eniten ääniä saanutta kehittämisehdotusta.
3. Keskustellaan ehdotuksista. Kuka voi vaikuttaa ehdotettuihin asioihin? Kenelle ideoista pitäisi kertoa?

Kierros: mitä jäi mieleen / mitä oivalsin? Sanallisesti tai esim. Mentimeteriin.

Mitä seuraavaksi? Fasilitoija tai muu tilaisuuden vastuhenkilö kertoo, miten kehittämisehdotuksia viedään eteenpäin. Esimerkiksi hän on etukäteen sopinut esittelevänsä keskustelun yhteenvetoa valtuustolle tai että sitä käytetään hyvinvointikertomuksessa.

Palaute tilaisuudesta.

3. Kehittämistyöpaja nuorille, valtuutetuille / lautakunnalle ja työntekijöille (2,5 tuntia) 3/4

1. Eniten myönteiseen suuntaan muuttuneet indikaattorit	2. Eniten huolestuttavaan suuntaan muuttuneet indikaattorit	3. Nuorten hyvinvointiin liittyvät tulokset	4. Palveluihin liittyvät tulokset, esimerkiksi
<p>Poimikaa etukäteen Tableausta hyvinvointialueen tuloksista viisi eniten myönteiseen suuntaan muuttunutta indikaattoria. Printatkaa ne pöydälle nähtäville tai avatkaa ne tietokoneelta niin, että pöydän ääressä kokoontuva ryhmä voi selata niitä.</p> <p>Fläppiin teksti:</p> <p>Kehittämisehdotuksia: Mitä pitäisi tehdä, jotta tilanne olisi jatkossa parempi?</p>	<p>Poimikaa etukäteen Tableausta hyvinvointialueen tuloksista viisi eniten huolestuttavaan suuntaan muuttunutta indikaattoria. Printatkaa ne pöydälle nähtäville tai avatkaa ne tietokoneelta niin, että pöydän ääressä kokoontuva ryhmä voi selata niitä.</p> <p>Fläppiin teksti:</p> <p>Kehittämisehdotuksia: Mitä pitäisi tehdä, jotta tilanne olisi jatkossa parempi?</p>	<p>Elämään tyytyväisyys Koettu terveydentila (tähän uusi mittari) Keskivaikea tai vaikea ahdistuneisuus Valitsemanne päihdeindikaattorit</p> <p>Fläppiin teksti:</p> <p>Kehittämisehdotuksia: Mitä pitäisi tehdä, jotta tilanne olisi jatkossa parempi?</p>	<p>Opiskeluhuollon ammattilaisilta saatu tuki hyvinvointiin Terveystarkastus on yksilöllinen ja keskusteleva Mielialaan koulun aikuisilta tukea saaneet.</p> <p>Fläppiin teksti:</p> <p>Kehittämisehdotuksia: Mitä pitäisi tehdä, jotta tilanne olisi jatkossa parempi?</p>

Ohjeita nuorten keskustelujen fasilitoijalle

Ohjeita nuorten keskustelujen fasilitoijalle

Turvallisen tilan periaatteet. Kerro osallistujille, että:

- Jokaisella on oikeus puhua ja kertoa mielipiteensä.
- Toisen mielipidettä kunnioitetaan.
- Jokainen saa keskustelussa olla oma itsensä.
- Puheenvuorot pidetään tiiviinä.
- Keskustelussa ei pyritä valmiisiin ratkaisuihin vaan mietitään erilaisia mahdollisia tulkintoja ja kehittämisehdotuksia.
- Jos joku ei halua ottaa kantaa johonkin aiheista, ei ole pakko. On ok vain kuunnella.

Menetelmät

- Tilanteesta ja käytettävistä olevasta tilasta riippuen voitte käyttää esimerkiksi Learning cafe-, posterikävely- tai muita toiminnallisempia menetelmiä.
- Usein kannattaa aloittaa lämmittelytehtävällä. Esimerkki: janatehtävä, jossa huoneen yksi seinä on ”eri mieltä” ja vastakkainen seinä ”samaa mieltä”. Esitä väitteitä (esim. nuoret saavat helposti apua mielenterveyden ongelmiin). Jokainen asettuu mielipiteensä mukaisesti janalle.
- Jos jakaudutte pienryhmiin, sopikaa, että jokaisessa ryhmässä kirjataan keskustelu muistiin. Jokaisessa pienryhmässä on aikuisia ja nuoria.
- Voitte käyttää keskustelun rakenteena tai periaatteina esimerkiksi Erätaukoa tai muita dialogisia menetelmiä.

Huomioi erilaiset osallistujat ja vuorovaikutus:

- Jos jonkun puheenvuorot venyvät, keskeytä ystävällisesti, jotta muillekin jää aikaa kertoa mielipiteitään.
- Rohkaise hiljaa olevia: kysy mielipidettä, mutta älä painosta.
- Jos sinusta vaikuttaa siltä, että muut jättävät jonkun ulkopuolelle, puutu siihen. Yleiskeskustelussa kysy yksin jätetyltä mielipiteitä ja anna hänelle myönteistä palautetta, pienryhmäkeskusteluissa ohjaa hänet niihin ryhmiin, joissa vaikuttaisi olevan helpointa keskustella.

Kerro, miten keskustelun tuotoksia hyödynnetään

- Selvitä etukäteen, miten Kouluterveyskyselyn tulosten ja keskusteluissa esille tulleiden kehittämissideoiden käsittelyä on mahdollista jatkaa keskustelun jälkeen, kuka vie nuorten näkemyksiä eteenpäin ja kenen vastuulla varsinaisten kehittämissideotusten valmistelu on. Kerro siitä osallistujille

Vinkkejä

- Erätauko-keskustelun rakentavan keskustelun pelisäännöt <https://www.eratauko.fi/tyokalu/rakentavan-keskustelun-pelisaannot/>
- Nuva ry:n turvallisemman tilan periaatteet <https://nuva.fi/turvallisemman-tilan-periaatteet/>
- Jos tarvitset apua fasilitoinnissa, voit ottaa yhteyttä Nuva ry:hyn.

Ohjeita hyvinvointialuekohtaisten tulosten koostamiseen

Ohjeita tulosten koostajalle Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi -tulospäätelmästä

Hyvinvointialuekohtaiset tulokset: www.thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset

Lisää ohjeita tulosten tarkasteluun: www.thl.fi/kouluterveyskysely/ukk

Yleiskuva hyvinvointialuekohtaisista tuloksista

Avaa näkymä ”**Vahvuudet ja kehityskohteet**”

Valitse ”**Alue**”-valikosta oma hyvinvointialueesi

Valitse ”**Kohderyhmä**” -valikosta, esim. Perusopetus 8. ja 9.lk

Valitse ”**Sukupuoli**” -valikosta ”yhteensä”, tai ”tytöt” tai ”pojat”

Valitse ”**Valitse näkymä**” -valikosta jokin näistä:

- Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen
- Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen
- Viisi myönteisintä tulosta suhteessa koko maan tulokseen
- Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen

Tulokset talteen

Paina sivun yläreunassa olevaa ”**Download**” -painiketta.

Valitse, tallennatko kuvana vai Powerpoint-tiedostona.

Tallenna tiedosto jatkokäyttöä varten.

Yksittäisten hyvinvointialuekohtaisten tulosten tarkastelu

Avaa näkymä ”**Indikaattorien vertailu**”

Valitse ”**Alue**”-valikosta oma hyvinvointialueesi

Valitse ”**Kohderyhmä**” -valikosta, esim. Perusopetus 8. ja 9.lk

Valitse ”**Indikaattori**” -valikosta tulos, jota haluat tarkastella.

Valitse ”**Sukupuoli**” -valikosta ”yhteensä”, tai ”tytöt” tai ”pojat”

Valitse ”**Vuosi**” -valikosta, minkä vuosien tuloksia haluat tarkastella.

Valitse ”**Esitystapa**” -valikosta, haluatko tarkastella tuloksia pylväskuviona, viivakuviona vai taulukkona.

Tulokset talteen

Paina sivun yläreunassa olevaa ”**Download**” -painiketta.

Valitse, tallennatko kuvana vai Powerpoint-tiedostona.

Tallenna tiedosto jatkokäyttöä varten.

Tarkastele tallentamiasi tuloksia ja valitse keskustelun tarkoitukseen sopivat.

Kerro tuloksia esitellessäsi, mitä kohderyhmää mikäkin tulos koskee.

**Lisätietoja:
thl.fi/kouluterveyskysely
thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset**